

TRAPPA FÖR ÖKAD SKOLNÄRVARO

<p style="text-align: center;"><u>0-10%</u> <u>Rapportera och analysera frånvaro</u></p> <p>Mentor/lärare har koll på frånvaron samt eventuell missad kunskap.</p> <p>Frånvaroregistrering- Varje lektion kvitteras.</p> <p>Närvaro är alltid en stående punkt vid utvecklingssamtal.</p> <p><u>Det närvarofrämjande klassrummet/ Den närvarofrämjande skolan</u></p> <p><u>Preventivt arbete - Förslag på preciserade närvarofrämjande rutiner</u></p> <p><u>Tecken att vara uppmärksam på</u></p>	<p style="text-align: center;"><u>10 – 20%</u> <u>Tvärprofessionella insatser och analys</u></p> <p>Över 10% eller tydliga mönster</p> <p>Överenskommelse om hur missad kunskap tas igen. Mentor/ lärare har ansvaret.</p> <p>Lärare/ mentor och eller undervisande lärare kallar elev och vårdnadshavare till samtal.</p> <p><u>Förslag på frågor vid samtal med elev och vårdnadshavare.</u></p> <p><u>Förslag på extra anpassningar och intensifierade åtgärder</u></p> <p><u>Kartläggning övervägs</u></p> <p>Elev aktualiseras i EHT</p> <p>Ev. ansökan till Centralt verksamhetsstöd</p>	<p style="text-align: center;"><u>20% <</u> <u>Intensifierade insatser</u></p> <p>Lärare/ mentor informerar rektor som kallar elev och vårdnadshavare till samtal.</p> <p><u>Kartläggning genomförs</u></p> <p>Handlingsplan eller åtgärdsprogram upprättas</p> <p>Ev. ansökan till Centralt verksamhetsstöd</p> <p><u>Förslag på åtgärder vid långvarig frånvaro</u></p> <p>Orosanmälan till socialtjänsten övervägs</p>
---	--	--

Understruken text är länkad till avsnitt i dokumentet.

Trappan har som mål:

- Att snabbt uppmärksamma tecken på ökad frånvaro hos elever, utreda orsak och sätta in tidiga och effektiva åtgärder.
- Att skapa en tydlig ansvarsfördelning och struktur i arbetet.
- Att främja samverkan mellan skola, elevhälsa, samt externa aktörer.
- Att kvalitetssäkra arbetet med rutiner för att främja närvaro i skolan, både på huvudmannanivå och på skolenhetsnivå.

RAPPORTERA OCH ANALYSERA FRÅNVARO

Det närvarofrämjande klassrummet/Den närvarofrämjande skolan

Organisation

- Skapa en gynnsam lärmiljö för lärande, där alla elever vill vistas i, känner sig välkomna och erkända samt har möjlighet att skapa trygga relationer till andra. Uppmärksamma betydelsen av ett bra bemötande och engagemang från personalen i skolan.
- Utveckla bedömnings- och interventionsinstrument som stödjer organisationens möjligheter att analysera & förbättra lärmiljö. Genomför regelbundna analyser på organisation, grupp och individnivå. Kan med fördel genomföras av EHT. Vad i organisationen främjar närvaron och vad i organisationen identifieras som hindrande?
- Var uppmärksam på elevers perceptionskänslighet(lysrör etc)
- Formulera tydliga scheman (gärna med färgkodat). Se exempel nedan.
- Minimera svårigheter med förflyttningar inom skolan och mellan lektioner i tid.
- Förbered väl, undvik plötsliga förändringar.
- Ämneslärarsystem kan vara svårt för många elever, hemklassrum är att föredra.
- Tydliggörande miljö, exempelvis lektionssalar så att alla elever kan hitta rätt. Se exempel nedan.
- Funktionsdugliga lokaler (stolar och bord etc).
- Se över kognitiva krav i omgivningen (organisera, planera och strukturera).
- Tydliggör med tidmarkörer, klocka, timstock etc (lektion, rast).
- Feedback – Viktigt med feedback till både elever och föräldrar kring hur skolan ser på skolfrånvaro.

Exempel på tydligt schema

	Måndag	Tisdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lördag	Söndag
8:45							
9:00	Idrott Järvenhallen 8:30 - 9:30	Matte Sal 39 8:30 - 9:30	Engelska Sal 18 8:30 - 9:30	Musik T22 8:30 - 9:10	Franska Sal 31 8:30 - 9:30		
9:15							
9:30							
9:45							
10:00	So Sal 18 9:50 - 11:00	Franska Sal 31 9:40 - 10:40	Svenska Sal 18 9:35 - 10:15	Idrott Järvenhallen 9:25 - 10:20	Matte Sal 39 9:35 - 10:35		
10:15							
10:30							
10:45			So Sal 18 10:20 - 11:30	Matte Sal 39 10:40 - 11:40	No Sal 37 10:40 - 11:35		
11:00		Mentorstid Sal 34 10:45 - 11:15					
11:15							
11:30							
11:45	No Sal 37 11:25 - 12:15		Musik T22 11:35 - 12:15				
12:00							
12:15		Hemkunskap Sal 2 11:40 - 13:30		Franska Sal 31 12:20 - 13:20	Ensemble 12:40 - 13:30		
12:30							
12:45							
13:00							
13:15			Släid				

Exempel på tydliggörande miljö

Grupp

- Lärare skapar alltid en trygg och omsorgsfull atmosfär i klassrummet, som bygger på en tillitsfull relation i klassrummet.
- Följ alltid upp all frånvaro, identifiera mönster. Uppmärksamma närvaro!
- Skapa struktur i elevens vardag ex med bestämda platser, klassrum/lunchen.
- Samverka med vårdnadshavare som byggs på trygghet och tillit. – I allt arbete med skolfrånvaro är det viktigt med bra relationer till vårdnadshavare. Fundera på hur ni på er skola kan göra för att skapa ett bättre samarbete med föräldrar till barn i riskzonen.
- Formulera och verkställ adekvata extra anpassningar och särskilt stöd. Följ alltid upp.
- Läraren har alltid höga, tydliga och adekvata förväntningar på eleverna.
- Lektionen ska alltid vara tydlig och strukturerad. Låt lektionen alltid svara för:

- Överhopa inte eleverna med arbete när de kommer tillbaka efter en tids frånvaro – Lägg upp en gemensam plan.

Preventivt arbete - Förslag på preciserade närvarofrämjande rutiner

Formulera policydokument på skolan där ni preciserar era rutiner. Exempel på frågor att utgå från:

- Hur informeras nyanställda och vikarier om rutiner på skolan?
- När på dagen registreras lektionerna? Vem registrerar? Vem kontaktar vårdnadshavare vid frånvaro? När kontaktas vårdnadshavare vid frånvaro?
- Hur hanteras ströfrånvaro och förseningar?
- Rutiner kring förlorad kunskap – Rutiner för att stödja elever att ta igen missad kunskap. Vem? När? Var? Erbjud läxhjälp vid all frånvaro.
- Rutiner för samtal hem vid all frånvaro – Kunskapsinhämtning sätts i fokus. Skicka inläsningsinstruktioner och arbetsuppgifter till elever som inte varit närvarande på din lektion.
- Mentor eller lärare analyserar all frånvaro regelbundet (bestäm vem som ansvarar för registrering) – Förslagsvis varje vecka på bestämd dag.
- Baslinjemätning – Hur omfattande är skolfrånvaron idag på er skola? Tydliga rutiner för uppföljning av frånvaron flera gånger per termin.

- Föräldramöten och utvecklingsamtal – Ta för vana att berätta om hur skolan arbetar med att öka skolnärvaron för alla elever, ex föräldramöten. Pointera att närvaro är viktigt! Prata om vad som är "normal" frånvaro.
- Samsyn kring frånvarotyp vid registrering – Vad innebär sen ankomst? Ogiltig frånvaro? Giltig frånvaro? Ledighet? Avvek från lektionen?
- Arbeta aktivt mot sen ankomst – Ha tydliga rutiner på skolan.

Utforma gärna en lathund där det tydligt framgår vad som ska göras, vem som ska göra, när det ska göras. Exempel på lathund:

Lathund - Främja närvaro

1. Registrera närvaro i familjeportalen varje morgon.
2. Kontakta elever med okänd frånvaro innan lunch.
3. Vid anmäld frånvaro kontakta dag 2.
4. Vid tre sena ankomster, kontakta rektor.
5. Vid tre sjukfrånvarotillfällen eller längre sjukfrånvaro kontakta skolsköterska. Kopia till rektor.
6. Lyft >10% frånvaro utvecklingssamtalet.

Uppmärksamma de som förbättrar sin närvaro!

Exemplet är hämtat från Dammhagskolans rutiner.

Tecken att vara uppmärksam på

- Hög ströfrånvaro
- Anmäld frånvaro som är längre och oftare än vanligt - Sanktionerad frånvaro
- Omvälvande livshändelser
- En historia av täta skolbyten
- Svårigheter med förändringar och övergångar
- Svårigheter med att läsa
- Upprepad sen ankomst
- Astma, huvudvärk och magont
- Dåliga relationer med flera lärare
- Nedstämdhet/tystlåtenhet
- Diagnoser som autism och ADHD

TVÄRPROFESSIONELLA INSATSER OCH ANALYS

Förslag på frågor vid samtal

Använd öppna och undersökande frågor. Utveckla varje svar för att komma till botten med problemet så att du kan göra en noggrann analys tillsammans med elev och vårdnadshavare.

Förslag på frågor till eleven:

- Hur trivs du i din klass?
- Har du kamrater på skolan?
- Hur trivs du med dina lärare?
- Får du arbetsro på lektionerna?
- Hur är det på rasterna?
- I vilka situationer fungerar det bäst i skolan?
- I vilka situationer fungerar det sämst i skolan?
- Är det något speciellt ämne som du tycker extra mycket om?
- Viket ämne tycker du minst om? Vad är det som gör att du känner så?
- Får du någon hjälp i ditt skolarbete? Vilken hjälp skulle du vilja ha?
- Hur upplever du din situation i skolan just nu?
- Upplever du att det förekommer kränkningar och hot på din skola?
Hur ser det i så fall ut?
- När tycker du att din frånvaro började öka och har du någon tanke om anledningen?
- Vad gör du när du inte är i skola (vid frånvaro)?
- Om du fick bestämma, vad skulle vi i skolan förändra för att du skulle vilja vara i skolan?
- *Mentor/klasslärare berättar.* Det vi förlorar i klassen/skolan när du inte kommer (vad eleven tillför i undervisningen och socialt).

[Förslag på frågor till vårdnadshavare hittar du här >>](#)

Förslag på frågor till vårdnadshavare:

- **Vad tänker du som vårdnadshavare att vi skulle förändra för att ditt barn skulle vilja vara i skolan?**
- Delar du ditt barns uppfattning eller är det något du vill komplettera med eller tänker annorlunda om?
- Vilken hjälp vill du/ni som vårdnadshavare ha från skolan för att stödja ert barn att ta igen förlorad kunskap?
- Hur tänker du att du/ni som vårdnadshavare kan hjälpa ditt/ert barn att komma till skolan?
- *Behöver du/ni som vårdnadshavare något stöd från öppenvården socialtjänsten (föräldrastöd, föräldrautbildning)?* Eller Bup
 - * **Socialtjänsten.** Du kan få råd och stöd för barn, vuxna och familjer. Det kostar ingenting.
 - * **Bup** Våra *Första linjen-mottagningar* vänder sig till dig som är mellan 6 och 18 år och dig som är förälder till ett barn med psykisk ohälsa. Vi erbjuder hjälp i ett tidigt skede. Telefonrådgivning (En väg in) 020-51 20 20

Förslag på extra anpassningar och intensifierade åtgärder

- Genomför en kartläggning
- Arbete med tillgänglig lärmiljö på skolan. Hur kan vi anpassa efter elevens behov? Se *Det närvarofrämjande klassrummet/ Den närvarofrämjande skolan >>*
- Kollegial handledning – Ta hjälp av varandra. Om eleven har en bättre närvaro hos någon pedagog, vad gör hen? Låt prestigelösheten råda!
- Handledning till arbetslaget kring arbete på grupp och individnivå. Elevhälsan handleder. Vid behov kan handledning ges av Centralt verksamhetsstöd.
- Skapa en fristad dit eleven kan gå då hen vill ha studiero eller pausa.
- Kompensatoriska hjälpmedel. Har eleven rätt redskap?
- Modifierat schema.
- Låt eleven läsa ämnesövergripande - Det finns flera sätt att "mäta" kunskap – en uppgift - flera mål.
- Reducera provsituationer. Fundera på hur eleven kan visa sina kunskaper på annat sätt?
- Energiinventeringar. Vad ger och vad tar energi?
- Belöningssystem.
- Arbeta utifrån positiv förstärkning.
- Förtydliga med bilder
- Kommunicera med hjälp av seriesamtal.
- Genomför ett flödesschema. När fungerar det/ när fungerar det inte?

- Nära samarbete med vårdnadshavare – prata skola och var noga med att ge positiv feedback på elevens framsteg.
- Anpassad studiegång, temporärt. Låt eleven hålla i taktpinnen.
- Tät kontakt med studie – och yrkesvägledare. Ge eleven stöd till att visualisera målet.
- Stödperson/ stödkamrat under rasterna. Rasten kan innebära en risk, därför kan det ibland vara viktigt att ”planera” rasten och ”checka in” efter rasten.
- Hjälp att komma till skolan. Exempelvis personal som möter vid skolentrén.
- Undervisning på annan plats (helst inte i hemmet).
- Hembesök.
- Tillfällig enskild undervisning på skolan.
- Praktik.
- Vid insatser är det viktigt att det finns en tydlig arbetsfördelning. Vem gör vad och hur länge?
- Samtalskontakt med skolkurator.
- Vid vårdbehov: Samtalskontakt med Bup, fritt vårdsökande. Telefonrådgivning (En väg in) 020-51 20 20
- Vid vårdbehov: Samtalskontakt med socialtjänst, fritt vårdsökande.
- Gemensamma insatser utifrån kartläggningar. Eventuellt även med BUP och socialtjänst – SIP (samordnad individuell plan).

Kartläggning övervägs – se röd kartläggning

INTENSIFIERADE INSATSER

Kartläggning genomförs

I de fall där det finns en etablerad skolfrånvaro är det viktigt att göra en noggrann och adekvat kartläggning som ger information om varför eleven är skolfrånvarande. Kartläggningen ger dig hypoteser om vad som orsakat skolfrånvaron och vad som vidmakthåller den. Kartläggningen ligger sedan till grund för vilka insatser som ska sättas in.

Undersök följande:

- Vilken funktion verkar skolfrånvaron fylla?
Generellt kan man säga att skolfrånvaro fyller några av följande funktioner: Undvika saker i skolan som väcker oro, ångest eller nedstämdhet. Undvikande av kravfyllda prestationssituationer som t ex prov eller olika sociala situationer. Eleven hittar fler förstärkare utanför skolan än inom skolan.
- Är undervisningen anpassad efter elevens förmåga? Är det för lätt? För svårt?
- Finns det något frånvaromönster (dagar, ämnen, pedagoger, läxsituationer)
- Är det frånvaro heldag eller strötimmar? När avviker eleven?
- Hur ser det ut socialt för eleven? Förekommer mobbning?
- Vad gör eleven när hen inte är i skolan?
- Får eleven tillräckligt med positiv förstärkning i skolan?
- Är det rimligt att eleven är sjuk (giltig frånvaro) så ofta/mycket? Hur mår eleven? Har eleven kontakt med hälso- och sjukvård?
- Relationen mellan lärare och elev är viktig för skolprestationen, hur ser den ut?
- Finns det något/någon (ämne, situation, pedagog) som fungerar särskilt väl?

[Se även gul - frågor till elev och vårdnadshavare >>](#)

För en fördjupad kartläggning rekommenderas att använda utredning och pedagogisk bedömning av en elevs behov av särskilt stöd och social kartläggning

Förslag på åtgärder vid långvarig frånvaro

- Upprätthåll den skolnärvaro som finns. För elever med hög skolfrånvaro är det viktigt att försöka upprätthålla den skolnärvaro som finns. Undvik skäll och tjat, försök att fokusera på det som fungerar. Skambelägg inte.
- Uppmärksamma skolnärvaro!
- Ta fram en handlingsplan – När, var, vad och vem?
- Besluta om nyckelperson – Vid längre tids frånvaro är det viktigt att någon på skolan har det övergripande ansvaret över de insatser som sätts in. Nyckelpersonen finns tillgänglig under dagen och ansvarar för gemensam summering vid skoldagens slut. Initialt - hämtning i hemmet vid behov.
- Hembesök till en början om nödvändigt, mål att ses utanför hemmet eller i skolmiljö.
- Planering för gradvist närmande av skolan. Vilka färdigheter saknas hos eleven? Hur tränar vi det? Hur möter skolan elevens behov?
- Ha regelbundna uppföljningar och utvärderingar för alla som är inblandade – Cirka var tredje vecka. Fundera över vilka åtgärder man provat innan och vilken effekt dessa har haft?
- Det ska alltid finnas en tydlig plan när eleven återvänder till skolan och den ska följas. Ta ansvar för samarbete med vårdnadshavare. Viktigt att bibehålla sin professionalitet och hantera ev känslor som dyker upp.
- När en elev kommer tillbaka till skolan efter en längre tids frånvaro – Är det viktigt att mötande personal på skolan är väl förberedda. Första dagen på skolan kan vara avgörande. Det är därför viktigt att fråga eleven hur hen vill bli bemött första skoldagen. Planera väl vilka lektioner som eleven ska vara med på samt hur eleven ska ta igen förlorad kunskap. Många elever hindras av att de inte vet vad de ska säga till sina klasskompisar om de frågar varför de inte har varit i skolan. Hjälプ till med en bra förklaring. Låt arbetet ta tid utan stress för eleven! Förstärk och uppmärksamma alla framsteg.
- Kontrollera att elever med problematisk skolfrånvaro är närvarande direkt på morgonen – Rapportera avvikelse direkt till ansvarig.
- Möjliggör samverkan med andra aktörer, t ex medgivande att bryta sekretess. Initiera en SIP (Samordnad individuell plan).
- Förtydliga syftet med övningar, på vilket sätt hjälper detta eleven att nå målet?
- Hitta sätt som passar eleven att kommunicera. Kontakt med eleven via sms, Skype
- Förbered eleven på alla möten, kontakter och situationer:
 - -vad ska vi göra?
 - -när/hur länge?
 - -varför?
 - -vad händer sen?
- Veckovisa uppföljningar/avstämningar till en början. Kommunicera förändringar med alla berörda
 - se till att alla förstår vad de ska göra och varför
 - se till att de har färdigheterna som krävs
 - följ upp utfallet och uppmärksamma de framsteg som görs samt ta tag i de svårigheter som dyker upp

- Summera vad vi gjort och vad som haft effekt. Följ upp insatser och släpp inte taget för tidigt.
- Vid vårdbehov: Samtalskontakt med **Bup**, fritt vårdsökande.
Telefonrådgivning (En väg in) 020-51 20 20
- Vid vårdbehov: Samtalskontakt med **socialtjänst**. Skolan kan ringa till socialtjänstens öppna mottagning vardagar mellan kl 10-12. Skolan kan bjuda in representanter från socialtjänstens öppna mottagning för att tillsammans med vårdnadshavare diskutera eventuella gemensamma insatser.
- Gemensamma insatser utifrån kartläggningar. Eventuellt även med BUP och socialtjänst – SIP (samordnad individuell plan)